

Кінець «доонлайнової ери» в земельній сфері

У жовтні цього року відбулася презентація нових електронних земельних послуг: відкриття інформації про власників земельних ділянок та замовлення витягу про нормативно-грошову оцінку (map.land.gov.ua). Головними органами, відповідальними за впровадження послуг, є Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру й Державне агентство з питань електронного урядування України. Керівники зазначених структур на прохання парламентського журналу «Віче» прокоментували цю неординарну подію.

34 Електронні послуги в земельних відносинах: прогрес, якого чекали десятиліттями

Голова Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру Максим МАРТИНЮК:

– До останнього часу земельні відносини мали сумнівний статус найконсервативнішої та ІТ-недружньої сфери в Україні. Сформована ще на початку 1990-х система за досить тривалий час знавала лише косметичних точкових змін. Тоді як проникнення Інтернету в країні сягнуло 70%, у земельній сфері продовжувала панувати «доонлайнова ера» з паперовими довідками, чергами та необхідністю фізично бути присутнім за місцем розташування ділянки, щоб отримати потрібний документ.

Ми поставили перед собою мету виправити становище, перейшовши на електронні сервіси. Цей напрям робіт став одним із пріоритетних, через рекордне відставання від сучасного рівня технологій тут були втрачені роки. Акцент зробили саме на сервісній складовій, бо вона зачіпає максимально широке коло громадян, які є користувачами послуг у земельній сфері.

Наразі Держгеокадастр надає 16 адміністративних послуг, і вже до кінця року половина з них буде переведена в онлайн. Послуги замовлення витягів із Державного земельного кадастру та витягів про нормативну грошову оцінку земель, відкриття персональних даних про власників і користувачів земельних ділянок уже доступні онлайн через офіційний веб-портал Публічної кадастрової карти. Нотаріусам також забезпечено підключення до Державного земельного кадастру. Ці послуги відповідають рівню найкращих міжнародних практик, вони прості, зручні та побудовані на принципі екстериторіальності.

Ефект від впровадження електронних сервісів відчужує широке коло осіб та інституцій.

Ефект для громадян. Екстериторіальність надання адміністративних послуг істотно підвищує комфорт для користувачів. Ми почали трансформації з найбільш затребуваної послуги у сфері земельних відносин – замовлення витягу про земельну ділянку. Щорічно видається до одного мільйона таких документів. Тепер достатньо зробити декілька кліків на Публічній кадастровій карті, обрати ділянку та натиснути «замовити витяг». Оплатити послугу за допомогою інтегрованого в систему сервісу онлайн-платежів та обрати один із 660 ЦНАПів в Україні, у якому буде зручно забрати готовий документ. Вартість послуги при цьому не збільшилася, адже нам удалося домовитися з банками про нульову комісію.

Мінімум витрат часу, мінімум контакту з чиновником, максимум зручності. За перший місяць після запуску електронної послуги Держгеокадастру «Замовлення витягу з Державного земельного кадастру» сервісом скористалися 780 громадян. На 16 жовтня ми отримали 5928 замовлень витягів, за 4573 з них – видано документ, за 1180 – надано відмову, тобто заявка теж фактично опрацьована, але громадянин не надав усієї необхідної інформації. Решта запитів нині на опрацюванні.

Такі само позитивні результати демонструє і нещодавно впроваджена послуга замовлення витягу про нормативну грошову оцінку. За перші 10 днів у онлайн було замовлено майже 4500 документів.

Ефект для громадськості. Без перебільшення, відкриття реєстрів нерухомого майна – одна з найрадикальніших реформ останніх років. Без максимальної відкритості інформації про статки чиновників та можновладців глобальніші перетворення не мають шансу на успіх. Це, як у математиці, недостатня, але обов'язкова умова.

Тепер можна отримати інформацію про власника або користувача земельної ділянки, не виходячи з дому, відправивши запит через Публічну кадастрову карту. Фахівці Держгеокадастру намагалися зробити сервіс максимально зручним та простим у користуванні, збалансувавши ці характеристики з високим захистом самого кадастру та забезпеченням прав власників ділянок.

Запитувач має пройти ідентифікацію особи й бути готовим до того, що його дані стануть доступнішими людині, чийм майном він цікавився. Щоб не створювати штучних перепон, ми впровадили реєстрацію не тільки з використанням електронного цифрового підпису, а й *BankID*, адже ЕЦП оформлений у сотень людей, а банківська картка є чи не в усіх. Статистика користування сервісом підтвердила нашу правоту: із майже 8000 зареєстрованих користувачів 90% використали для ідентифікації банківську картку. Загалом за перші 10 днів ми отримали понад 93 000 запитів щодо власників земельних ділянок.

Ефект для Держгеокадастру. Ще одна перевага, яка спонукає до розвитку електронних сервісів, полягає в їхньому антикорупційному ефекті. Відділяючи громадянина від чиновника, ми прибираємо корупційне середовище, поширене раніше в таких відносинах. Запровадивши електронного посередника, ми одразу унеможливуємо пропозиції «прискорити», «допомогти», «посприяти». Не таємниця, що сфера земельних відносин корупційногенна. Це частково пояснюється саме широкими повноваженнями, які мають представники системи на місцях. І найефективніший метод боротьби з цим явищем – це забрати в чиновника можливість одноосібно приймати рішення та впливати на процеси. Це унеможливує зловживання як і в разі видачі витягу вартістю 53 гривні, так і в разі земельних питань на мільйони.

Ефект для держави. Децентралізація, яка активно впроваджується в Україні, має стати наріжним каменем побудови нової європейської держави. Це визначена парадигма, що має підтримку суспільства, всіх політичних сил і влади на всіх рівнях. Наразі дискутуються лише механізми її впровадження.

Розширення повноважень місцевих органів влади було б фікцією без одночасного делегування їм права розпоряджатися земельними ресурсами, бо це одне з основних джерел надходжень до бюджетів. Щоб реалізувати його повною мірою, на місцях мають бути максимально широкі можливості використання та доступу до даних Державного земельного кадастру. Екстериторіальність послуг збільшує коло користувачів ними, а отже, й стимулює розвиток земельних відносин в Україні.

Наша мета – перевести в онлайн 100% послуг, які надає Держгеокадастр. Від цього виграють усі учасники земельних відносин, тому ми форсуємо ці роботи. Плануємо впровадити до 1 липня 2016 року.

Е-урядування як «ключ» до реформ

Голова Державного агентства з питань електронного урядування України Олександр РИЖЕНКО:

– Упевнений, що кілька років тому ніхто й уявити не міг, що такі послуги, як витяг із Державного земельного кадастру або інформація про власника земельної ділянки, будуть доступні для громадян України онлайн. Заважали цим змінам передовсім значні зловживання в земельній сфері.

Саме електронне урядування сьогодні є «ключем» до реформ в Україні, адже забезпечує справжню прозорість, відкритість та ефективність роботи органів влади й водночас – нову якість обслуговування громадян і бізнесу.

Жодна реформа на сучасному етапі неможлива без належного рівня прозорості та відкритості всього процесу, без наявності повної, актуальної та оперативної інформації про всі аспекти сфери реформування, без глибокого реінжинірингу адміністративних повноважень органів влади та проектування ефективних новацій, що спираються на використання сучасних інструментів електронного урядування.

Окрім того, експерти Світового економічного форуму визначили, що сьогодні електронне урядування є одним із важливих чинників забезпечення конкурентоспроможності дер-

жави. Тобто країни, які досягли найвищого рівня електронного урядування, є найбільш конкурентоспроможними.

Нині Державне агентство буде фундаментом – як технологічний, так і нормативний, формує тренди й просуває нове бачення електронного урядування. Завдання складне й багатопланове, воно передбачає розбудову електронної взаємодії органів влади, електронну ідентифікацію громадян у стосунках із державою, публікацію відкритих державних даних, розвиток електронних послуг та електронної демократії.

Важко переоцінити значення електронних послуг для громадян і для економіки. Адже це доступні, прозорі, без корупційної складової, швидкі та зручні адміністративні послуги. Сьогодні їхній розвиток є одним із головних пріоритетів багатьох демократичних країн. Наприклад, Європейський Союз у своїх стратегічних документах визначає, що електронні послуги призначені для підвищення мобільності та конкурентоспроможності громадян і бізнесу на внутрішньому ринку та покликані обслуговувати економіку майбутнього. З такою тезою не можна не погодитись, адже добре відомо, що для сучасного підприємця кожна година затримки має конкретну вартість та впливає на рентабельність і конкурентоспроможність його бізнесу.

Електронні послуги відіграють також роль своєрідного барометра для оцінювання влади, її готовності змінюватися та здійснювати реформи.

Одним із ключових показників ефективності роботи агентства є запровадження надання в електронній формі найбільш значущих адміністративних послуг в електронній формі відповідно до переліку 20 базових послуг ЄС.

Перші 10 днів від початку надання нових електронних послуг у земельній сфері засвідчили великий попит на них громадян. Про це промовисто свідчать понад 90 тисяч переглядів інформації про власників/розпорядників земельних ділянок та більш як 4,5 тисячі витягів про нормативно-грошову оцінку. Це справжній «електронний рекорд».

Зворотний зв'язок із користувачами однозначно засвідчив, що електронні послуги в земельній сфері мають найвищий рейтинг популярності серед усіх впроваджених електронних послуг. Це можна вважати реальними та важливими кроками на складному й іще довгому шляху реформування країни.

Парламент і суспільство мають ефективно взаємодіяти

У рамках спільного проекту Інституту законодавства Верховної Ради України та Представництва Фонду Фрідріха Науманна за свободу в Україні під егідою парламентського Комітету з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України в Інституті законодавства Верховної Ради України відбувся семінар «Парламент і суспільство ефективна взаємодія, ефективне законодавство».

Із промовою виступив в. о. голови комітету – перший заступник голови Комітету з питань регламенту та організації роботи Верховної Ради України Павло Пинзеник. Він підкреслив необхідність застосування зарубіжного досвіду організації роботи і взаємодії парламенту з суспільством.

Своє сприяння й допомогу в такій роботі запропонувала керівник Представництва Фонду Фрідріха Науманна за свободу в Україні Міріам Космель.

Під час роботи семінару учасники розглянули подальшу низку заходів у рамках спільного проекту. А саме: проведення семінару народних депутатів України за участю експерта з питань досвіду забезпечення ефективної законоотворчої роботи в німецькому Бундестазі; передбачити видання українською мовою книжки німецького автора з цього питання; проведення майстер-класу для щойно обраних народних депутатів за участю досвідчених депутатів попередніх скликань; поїздки до

Німеччини групи народних депутатів у складі представників усіх фракцій для вивчення системи забезпечення відкритості роботи німецького Бундестагу, дотримання вимог депутатської етики, а також взаємодії коаліції та опозиції.

Сергій ДУБРОВІН.
Фото автора.

